

GAZIANTEP UNIVERSITY JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

Journal homepage: <http://dergipark.org.tr/tr/pub/jss>

Araştırma Makalesi • Research Article

BRICS-T Ülkelerinde Politik İstikrar ve Ekonomik Büyüme İlişkisi Üzerine Bir Araştırma

A Research on The Relationship of Political Stability and Economic Growth in BRICS-T Countries

Bariş Armutçu^{a*}

^a Doktor, Bağımsız Araştırmacı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme, TÜRKİYE
ORCID: 0000-0002-4865-026X

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 10 Mart 2022

Kabul tarihi: 28 Temmuz, 2022

Anahtar Kelimeler:

Politik istikrar,

Politik istikrarsızlık,

Ekonomik büyüme

ARTICLE INFO

Article History:

Received: March 10, 2022

Accepted: July 28, 2022

Keywords:

Political stability,

Political instability,

Economic growth

ÖZ

Son yıllarda politik istikrar ile ekonomik büyüme arasındaki güçlü ilişki üzerine yapılan çalışmaların artışı gözlenmektedir. Politik aktörlerin veya siyasi partilerin görev süreleri boyunca uygulayacakları politikalar üzerinde politik istikrarlılık durumu önemli bir unsurdur. Yapılan bu çalışmada dünya nüfusunun %43'ünü ve dünya ekonomisinin yaklaşık %30'unu oluşturan BRICS-T ülkelerinde politik istikrar ile ekonomik büyüme performansı arasındaki ilişkiyi araştırmak çalışmanın ana amacını oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda 1996-2020 arası dönemde gelişmekte olan ülkeler arasında yer alan BRICS-T ülkelerinde politik istikrar ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki panel veri analiz yöntemi ile test edilmiştir. Çalışmada ikinci nesil CIPS birim kök testi ile değişkenlerin durağanlık dereceleri belirlenirken eşbütünleşme ilişkisi için Durbin-Hausman eşbütünleşme testi kullanılmıştır. Son olarak değişkenlerin uzun dönem eşbütünleşme ilişkisinin katsayı ve yönünün tespiti için ikinci nesil AMG tahmincisi testi kullanılmıştır. Yapılan analizlerin sonucunda elde edilen bulgulara göre, BRICS-T ülkelerinde politik istikrarın, enflasyonun ve hükümet harcamalarının ekonomik büyüme üzerindeki etkisi istatistiki olarak anlamlı ve negatif olduğu tespit edilmiştir.

ABSTRACT

In recent years, it is seen that studies on the strong relationship between political stability and economic growth have increased. Political stability is an important element in the policies that political actors or political parties will implement during their term of office. In this study, 43 percent of the world's population and the world's economy is estimated to comprise 30% BRICS-T countries to investigate the relationship between political stability and economic growth performance is the main purpose of the study. For this purpose, the relationship between political stability and economic growth in the BRICS-T countries, which are among the developing countries, in the 1996-2020 period was tested with the panel data method. In the study, Durbin-Hausman cointegration tests were used for the cointegration relationship when determining the degree of stasis of variables with the second generation CIPS unit root test. Finally, the second generation AMG estimator test was used to determine the coefficient and direction of the long-term cointegration relationship of variables. According to the results of the analyzes, it was found that the impact of political stability, inflation and general government expenditures on economic growth in the BRICS-T countries is statistically significant and negative.

EXTENDED ABSTRACT

Many studies in recent years have often investigated the relationship between policy and economic growth. It is assumed on the basis of these researches that the economic growth performances of the countries cannot be explained only depending on the economic factors, and that the political and institutional structures are also an important factor on the economic growth performances. It is seen that countries with strong institutional and political structure are generally developed countries, and countries that do not have strong institutional and political structures are less developed countries. It is known that political stability (political instability) within the institutional and political structure has many positive (negative) effects on the economic growth performance of countries. Studies show that there is a strong relationship between politics and the economy. Political instability, which is both a serious threat and an important factor in the policies to be implemented during the tenure of governments, is an important element for political actors and political parties. At this point, identifying the concept of political stability and political instability is important in terms of better understanding of the issue. Political stability is the foundation of sustainable economic development by eliminating future uncertainties. The study shows that the main factor behind economic growth and increased physical investment is the high political stability provided in the country. Future uncertainties increase and investments are delayed in countries with political instability. Future uncertainties pose a major obstacle to the rational and long-term decision of the current government. In studies on political stability and economic growth, political instability has a direct and indirect negative effect on economic growth. In addition, high political instability increases the chances of government change in countries. Although there are many studies on the relationship between political stability and economic growth, the inability to clearly reveal the relationship between political stability and economic growth and the limited number of studies investigating the effect of political stability (political instability) on economic growth in BRICS-T (Brazil, Russia, India, China, South Africa and Turkey) countries, which constitute 43% of the world's population and approximately 30% of the world economy necessitated this study. In addition, this study differs from other studies in terms of time interval used, econometric method, variables and countries. In the second part of this study, a summary of the national and international literature screening in the relevant field article is provided as a table. In the third part of the study, the methodology of the study contains information about the dataset and the econometric method. While the results of the findings obtained from the econometric tests used in the fourth part of the study are given, the results and recommendations of the study are included in the last part.

The main purpose of this study is to investigate the relationship between political stability and economic growth performance in BRICS-T countries. While the stationary degrees of the variables were determined in this study with the second generation CIPS unit root test, Durbin-Hausman cointegration tests were used to determine the cointegration relationship of the variables. Finally, the second generation AMG estimator test was used to determine the coefficient and direction of the long-term cointegration relationship of the variables. The effects of political stability, government expenditures and inflation on the economic growth performance of the BRICS (Brazil, Russian Federation, India, China and South Africa) countries and Turkey were analyzed empirically with the data of 1996-2020 with panel data analysis within the scope of this study. For this purpose, firstly, the cross-sectional dependence and homogeneity of the variables were investigated. It has been determined that the variables have heterogeneous and cross-sectional dependence. Secondly, the stationary degrees of the variables were investigated with the second generation unit root test and it was determined that all variables were stationary at the first difference. According to the long-term cointegration tests, it has been determined that the variables act together in the long run, that is, they are cointegrated. Finally, the second generation AMG coefficient estimator was used to estimate the long-term coefficient and direction of the variables. According to the findings obtained as a result of the analyzes, it has been determined that the effect of political stability, inflation and government expenditures on economic growth in BRICS-T countries is statistically significant and negative. When assessed for the purpose of the study, it was determined that the countries had a negative impact on their economic growth performance. This finding obtained within the scope of the study is similar to the findings found in the studies conducted in the related literature (Barro, 1991; Alesina et al., 1996; Aisen and Veiga, 2006; Jong-A-Pin, 2006; Tang and Abosedra, 2014; Yalçınkaya and Kaya, 2017 and Kamacı 2019). In order to increase the economic growth performance in BRICS (Brazil, Russian Federation, India, China and South Africa) countries and Turkey, comprehensive policies should be determined and implemented to ensure and increase political stability, reduce inflation and reduce government expenditures according to the results of the analysis made within the scope of the study. In this context, it is suggested that political actors and political parties produce and implement policies and roadmaps aimed at establishing political stability for sustainable economic growth.

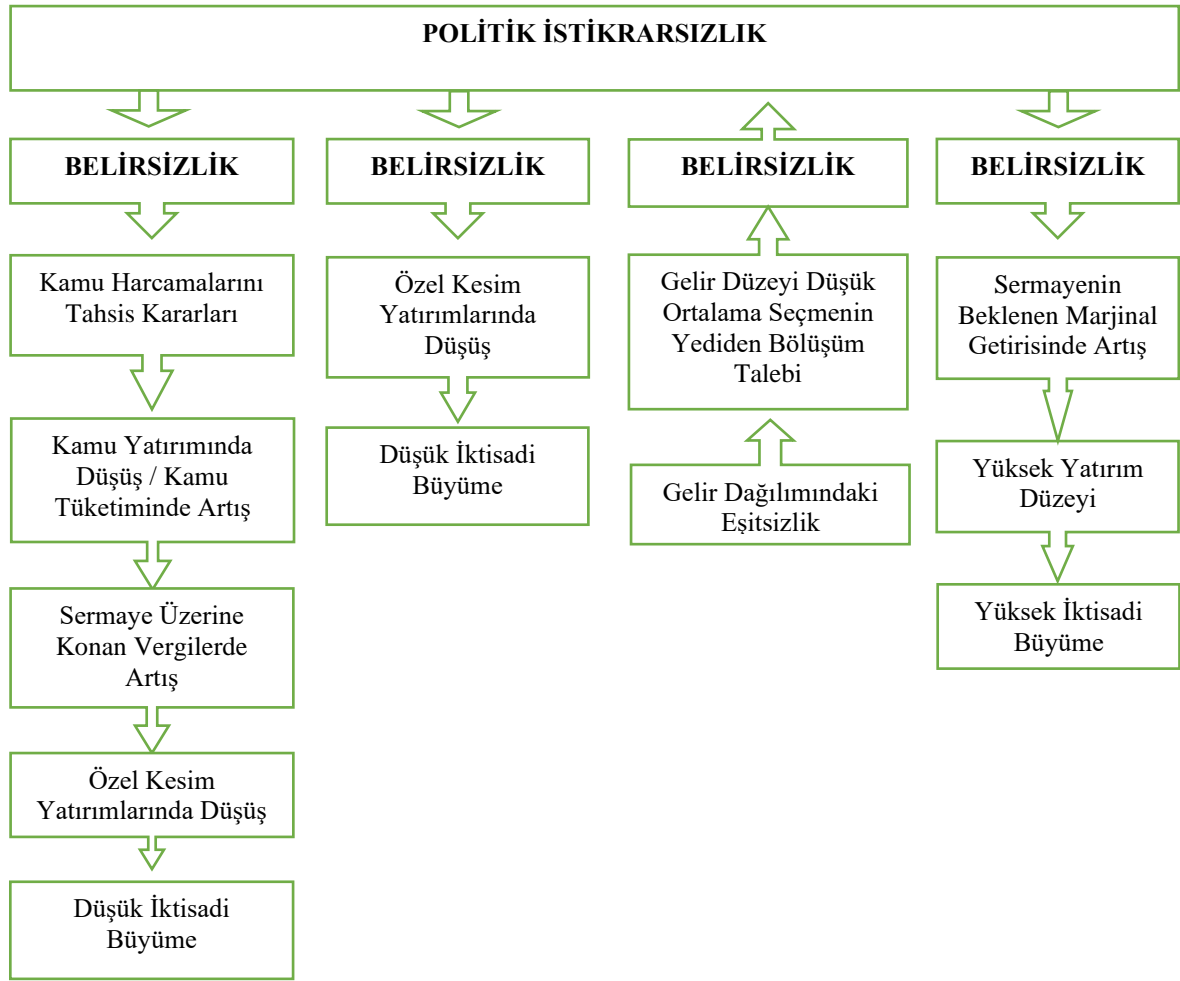
Giriş

Son yıllarda yapılan çalışmalarda politik istikrar göstergeleri ülkelerin ekonomik büyümelerini ve kalkınmalarını gösteren önemli bir unsur haline gelmiştir. Yüksek ekonomik büyüme oranlarına sahip ülkeler ile kurumsal ve politik yapıları arasında güçlü bir sistematik ilişki vardır. Politik istikrar ülkelerin ekonomik büyümelerinin temel dayanağı ve vazgeçilmez önemli bir unsurdur. Geçmişte ülkelerin ekonomik büyüme performansları üzerine yapılan araştırmalar ekonomi temelli yaklaşımları dikkate alırken günümüzde kurumsal yapıların bir göstergesi olan demokrasi göstergelerini dikkate almaktadırlar (Doğan, 2021, s. 1).

Güçlü kurumsal ve politik yapıya sahip ülkelerin ekonomik performansları zayıf kurumsal ve politik yapıya sahip ülkelerin ekonomik performanslarına göre daha yüksektir (Asteriou ve Price, 2001, s. 386). Kurumsal ve politik yapı ülkeler arasındaki ekonomik performanslarındaki farklılıklar konusunda oldukça önemli bir rol oynamaktadır (Öztürk ve Küsmey, 2019, s. 31-32). Kurumsal ve politik yapı içerisinde yer alan politik istikrar/politik istikrarsızlık ülkelerin ekonomik büyüme performansları üzerinde olumlu/olumsuz birçok etkisinin olduğu bilinmektedir (Şanlısoy, 2017, s. 86). Bu noktadan hareketle politik istikrar ve politik istikrarsızlık kavramını tanımlamak konunun daha iyi anlaşılabilmesi açısından önemlidir. Politik istikrar geleceğe yönelik belirsizlikleri ortadan kaldırarak sürdürülebilir ekonomik gelişmenin temel dayanağıdır (Kalay ve Çetin, 2016, s. 2178). Bununla birlikte politik istikrarın varlığı kalıcı ve uzun vadeli yatırımların yapılmasına ve artmasına neden olmaktadır (Şanlısoy ve Kök, 2010, s. 102). Oliva ve Rivera (2002) politik istikrarın dolaylı yoldan yabancı yatırımların artmasına ve dolayısıyla ülkenin ekonomik büyümesine katkı sağladığını belirtmektedir. Barro (1991) ekonomik büyümenin ve fiziksel yatırımların artmasının altında yatan temel unsurun ülkede sağlanan yüksek politik istikrarlılığın olduğunu vurgulamıştır. Öte yandan Bienen vd., (1993) hükümet devir hızının (değişimin) ekonomik büyümeyle ters orantılı olduğunu belirtmektedir. Yüksek ekonomik büyümeye sahip ülkelerde hükümet devir hızı (değişikliği) düşük iken düşük ekonomik büyümeye sahip ülkelerde ise hükümet devir hızı (değişikliği) yüksektir.

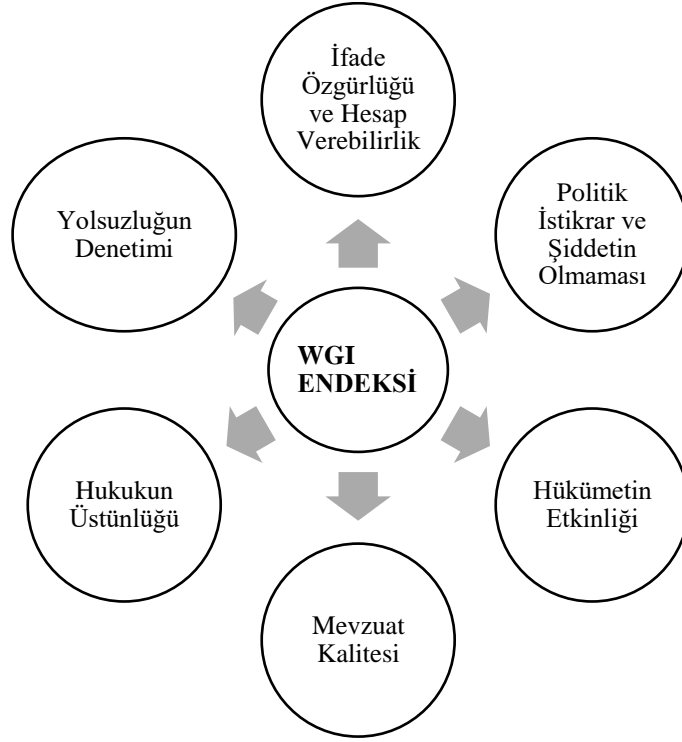
Politik istikrarsızlık ise yasal ve yasal olmayan bir şekilde sürekli olarak iktidar değişikliğinden kaynaklanan ve ekonomik büyüme performansı üzerinde olumsuz etkileri olan faaliyetler olarak tanımlanmaktadır (Alesina vd., 1996, s. 190-191). Politik istikrarsızlık durumunun ekonomik büyüme performansı üzerinde iki farklı şekilde etki ettiği görülmektedir. Bu etkilerden ilki politik istikrarsızlığın yasal ve politik yapı üzerinde oluşturduğu belirsizlikten kaynaklı negatif etkiler olarak tanımlanırken ikinci etkinin ise piyasa ve işgücü üzerinde verimliliği doğrudan etkileyen olumsuz etkiler olarak tanımlanmaktadır (Alper, 2018, s. 50).

Politik istikrarsızlığın hâkim olduğu ülkelerde geleceğe yönelik belirsizlikler artmakta ve yapılacak olan yatırımlar ertelenmektedir. Öte yandan geleceğe yönelik belirsizlikler mevcut hükümetin alacağı kararların rasyonel ve uzun vadeli olmasının önünde büyük bir engel oluşturmaktadır (Lensink vd., 2000, s. 87; Armutcu, 2021, s. 28-29). Berthelemy vd., (2002) politik istikrar ile ekonomik büyüme üzerine yaptığı çalışmada politik istikrarsızlığın ekonomik büyümeyi doğrudan ve dolaylı olarak negatif etkilediğini belirtmektedir. Ayrıca politik istikrarsızlığın yüksek olduğu ülkelerde hükümetin değişme olasılığı artmaktadır (Londregan ve Poole, 1990, s. 178). Bununla birlikte Arslan (2011) politik istikrarsızlığın ülkelerin ekonomik büyüme performansı üzerindeki etkilerine ilişkin geliştirdiği teorik yaklaşımlar aşağıda belirtilen Şekil 1'deki gibi özetlemektedir.

Şekil 1: Politik İstikrarsızlık ve Ekonomik Büyüme İlişkisi (Arslan, 2011, s. 75).

Politik istikrar göstergesi Kaufmann ve Kraay tarafından altı alt bileşenden oluşan bir endeks olarak ilk kez Uluslararası Yönetişim Göstergesi (WGI) projesi kapsamında 200'den fazla ülkeyi kapsayacak şekilde 2016 yılında yayınlanmıştır. WGI endeksi kapsamında bulunan göstergeler oluşturulurken işletmelerin, vatandaşların, sivil toplum kuruluşlarının, özel sektörün, uluslararası kuruluşların, düşünce toplumlarının ve farklı sayıdaki uzman anket katılımcılarından elde edilen bilgilere göre oluşturulmuştur. Çalışmamızda kullanılan ve altı alt bileşen arasında yer alan PSE endeksi değişkeni ülkelerin politik istikrarlılık göstergesini göstermektedir. PSE endeksi değeri ülkelerin politik istikrarlılığını göstermekte ve -2.5 değerine yaklaşırken ülkede politik istikrarın azaldığını +2.5 değerine yaklaştığında ise ülkede politik istikrarın arttığını göstermektedir (WGI, 2022). Uluslararası Yönetişim Endeksi kapsamında yer alan altı alt endeks aşağıdaki Şekil 2'de görüldüğü gibi ifade edilmektedir (WGI, 2021).

Şekil 2: WGI Endeksi Bileşenleri (WGI, 2022; <http://info.worldbank.org>).

İlgili alan yazında yapılan birçok çalışmada (Dows, 1957; Kramer, 1971; Fair, 1978; Goldsmith, 1987; Şanlısoy ve Kök, 2010; Aisen ve Veiga, 2011; Yalçınkaya ve Kaya, 2017; Şanlısoy, 2017; Yiğit, 2021) sıklıkla politik istikrar ve ekonomik büyüme arasındaki ilişki araştırılmaktadır. Bu araştırmaların temelinde ülkelerin ekonomik büyüme performanslarının sadece ekonomik faktörlere bağlı olarak açıklanamayacağı bununla birlikte politik ve kurumsal yapının da ekonomik büyüme performansları üzerinde önemli birer etken olduğu varsayılmaktadır.

Politik istikrar ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki üzerine yapılan birçok çalışmanın olmasıyla birlikte politik istikrar ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin kesin bir şekilde ortaya konulamaması yapılan bu çalışmanın odak noktasını oluşturmaktadır. Bununla birlikte dünya nüfusunun %43'ünü ve dünya ekonomisinin yaklaşık %30'unu oluşturan BRICS-T (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin, Güney Afrika ve Türkiye) ülkelerinde politik istikrarın (politik istikrarsızlık) ekonomik büyüme üzerine olan etkisini araştıran sınırlı sayıda çalışmanın olması bu çalışmanın yapılmasını gerekli kılmıştır. Bu doğrultuda çalışma kapsamında ele alınan BRICS-T ülkelerinin yapısını ve oluşumunu açıklamak çalışma açısından önem arz etmektedir.

BRIC ülkeleri Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin gibi ülkelerin ekonomik olarak bir araya geldikleri yapıyı ifade etmek için 2001 yılında Goldman Sachs kuruluşu tarafından ortaya konulmuş bir kavramdır. BRIC ülkelerinin bir araya gelmesindeki temel nedenler arasında Rusya ve Brezilya'nın hammadde ve enerji alanındaki güçlerini Çin ve Hindistan'ın sanayi üretim kapasitesi ile birleştirerek dünyanın önde gelen güçlü ekonomileri arasına girebilmektir (Özsoylu ve Algan, 2011, s. 3; Tekbaş, 2019). BRIC ülkeleri ilk kez bir grup olarak 2006 yılında bir araya gelmiştir. BRIC yapısına 2010 yılında katılan Güney Afrika ile yapının adı BRICS olarak güncellenmiştir. BRICS ülkeleri ile benzer hızlı ekonomik büyüme performansı gösteren Türkiye'nin de içinde bulunduğu yapı BRICS-T olarak alan yazında ifade edilmektedir (Dilek vd., 2018, s. 19; Güney, 2017, s. 31). BRICS-T ülkeleri yakın geleceğin en büyük ekonomileri

arasında yerini hızlı bir şekilde alacaktır. BRICS-T ülkeleri toplam yüzölçümü olarak dünyanın %25'ini kapsayan hızla gelişmekte olan ülkelerdir (Narin ve Kutluay, 2013, s. 39; Akkoç vd., 2018, s. 103).

Yapılan bu çalışma kapsamında ilk olarak çalışmanın giriş kısmında teorik ve kavramsal bilgilere yer verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde ulusal ve uluslararası çalışmaların özeti literatür taramaları kısmında tablo halinde verilirken üçüncü bölümde ise çalışmanın metodoloji başlığı altında veri seti ve çalışma kapsamında kullanılan ekonometrik analiz yöntemleri hakkında bilgilere yer verilmiştir. Çalışmanın dördüncü bölümünde kullanılan ekonometrik testlerden elde edilen bulguların sonuçlarına yer verilirken sonuç bölümünde ise çalışmadan elde edilen önemli bulgulara ve politik önerilere yer verilmiştir.

Seçilmiş Literatür

Çalışmanın bu bölümünde ilgili alan yazında yazılmış ulusal ve uluslararası çalışmalara ait literatür taramasına yer verilmiştir. Seçilmiş ulusal ve uluslararası çalışmalar incelendiğinde politik istikrar ile ekonomik büyüme arasında güçlü bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Bu ilişkiye göre politik istikrarın hâkim olduğu ülkelerde ekonomik büyüme pozitif iken politik istikrarsızlığın olduğu ülkelerde ise ekonomik büyümenin negatif olduğu görülmektedir. Bununla birlikte politik istikrar ile ekonomik büyüme üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde politik istikrar ile ekonomik büyüme arasında bir nedensellik ilişkisinin olduğuna dair sonuçların tespit edildiği çalışmalarda ilgili alan yazında yer almaktadır. Bu kapsamda ekonomik büyüme ile politik istikrar ilişkisi üzerine yapılmış olan ulusal ve uluslararası çalışmalara ait bulgular aşağıdaki Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1: Politik İstikrar/İstikrarsızlık ile Ekonomik Büyüme İlişkisini İnceleyen Seçilmiş Literatür Taraması

Yazar(lar)	Ülke(ler)	Veri Aralığı	Yöntem	Bulgular/Sonuç
Nordhaus (1975)	9 ülke	1947-1972	Phillips eğrisi üzerinden MIT-FRB modelini ekonometrik olarak tahmin edilmiştir.	Politik istikrarın makroekonomik performansın önemli bir açıklayıcısıdır.
Barro (1991)	98 ülke	1960-1985	Panel Regresyon	Politik istikrarsızlık ekonomik büyümesini negatif etkilemektedir.
Alesina vd., (1996)	113 ülke	1950-1982	Panel Regresyon	Politik istikrarsızlık ülkelerin ekonomik büyümesini negatif etkilemektedir.
Feng (1997)	96 Ülke	1960-1980	Panel EKK	Darbe gibi politik istikrarsızlığa neden olan faktörlerin ekonomik büyümenin yavaşlamasına neden olduğu tespit edilmiştir.
Berthelemy, Kauffmann, Renard ve Wegner (2002)	22 Ülke	1996-2001	Panel Granger Nedensellik	Yapılan nedensellik analizleri sonucunda politik istikrarsızlığın olduğu durumlarda yatırımlar azalmakta ve ekonomik büyüme olumsuz etkilenmektedir.

Zureiqat (2005)	25 Ülke	1985-2002	Panel Regresyon ve EKK	Yapılan çalışmada demokrasinin ve politik istikrarın olmadığı durumlarda ülkenin ekonomik büyümesinin negatif etkilendiği tespit edilmiştir.
Aisen ve Veiga (2006)	100 ülke	1960-1999	Panel EKK ve GMM	Politik istikrarsızlığın ekonomik büyüme üzerinde negatif bir etki oluşturduğu çalışma kapsamında tespit edilmiştir.
Jong-A-Pin (2006)	98 ülke	1984-2003	Panel Blundell-Bond GMM	Yapılan çalışmada, politik istikrarsızlığın ekonomik büyüme üzerinde negatif bir etkisi olduğu tespit edilmiştir.
Şanlısoy ve Kök (2010)	Türkiye	1987-2006	Zaman Serisi EKK	Politik istikrar ile ekonomik büyüme arasında tek yönlü bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.
Arslan (2011)	Türkiye	1987-2007	Zaman Serisi Johansen Eşbütünleşme Testi	Çalışmada tespit edilen bulgulara göre ekonomik büyüme ile politik istikrarsızlık arasında bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir.
Gür ve Akbulut (2012)	19 Gelişmekte Olan Ülke	1986-2003	Panel Hausman Testi	Yapılan çalışmada politik istikrarın ekonomik büyüme üzerindeki etkisinin pozitif olduğu tespit edilmiştir.
Tang ve Abosedra (2014)	24 Ortadoğu ve Kuzey Afrika Ülkesi	2001-2009	Panel Arellano-Bond GMM	Çalışma kapsamında politik istikrarsızlığın büyümeyi olumsuz etkilediği tespit edilmiştir.
Oransay ve Mike (2016)	23 OECD	1990-2012	Panel FGLS	Yapılan analizler neticesinde politik istikrarın ülkeye olan doğrudan yatırımları artırarak ekonomik büyümeye olumlu bir katkı sağladığı tespit edilmiştir.
Yalçinkaya ve Kaya (2017)	G-12 ve G-8 Ülkeleri	1996-2015	Panel Pedroni FMOLS	Çalışmada G-12 ve G-8 ülkeleri üzerinde politik istikrarın ekonomik büyüme üzerindeki etkisi sırasıyla pozitif ve negatif olarak tespit edilmiştir.
Alper (2018)	BRICS-T ülkeleri	1996-2016	Panel FGLS ve PCSE	Yapılan çalışmada politik istikrarın ekonomik büyüme üzerinde pozitif bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir.
Belke ve Al (2018)	14 Ülke	1991-2016	Panel Kónya Nedensellik	Yapılan çalışmanın sonucunda düşük ekonomik büyümenin politik istikrarsızlığa zemin hazırladığı tespit edilmiştir.
Abdella, Naghavi ve Fah (2018)	60 Ülke	2002-2016	Panel Pedroni FMOLS	Yapılan analiz sonuçlarına göre politik istikrarın ülkelerde güven ortamını artırarak DYY olumlu etkisi nedeniyle ekonomik büyümeye pozitif bir etki etmektedir.

Kamacı (2019)	20 OECD	2003-2017	Panel ARDL	Yapılan çalışmanın sonucunda politik istikrarsızlığın ekonomik büyümeyi negatif etkilediği tespit edilmiştir.
Yılmaz (2019)	9 Ülke	2010-2017	Panel HEKK-Regresyon	Yapılan çalışmada ekonomik büyüme ile politik istikrar arasında bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir.
Yapraklı ve Aslan (2020)	23 Ülke	1992-2016	Panel Beck ve Katz/Parks Tahmincisi PCSE	Yapılan araştırmanın sonucunda politik istikrarın ekonomik büyümeyi pozitif etkilediği tespit edilmiştir.
Bıçen (2020)	100 Ülke	2002-2017	Panel PSUR Regresyon	Yapılan çalışmada genel olarak politik istikrarın ekonomik büyümeyi pozitif etkilediği tespit edilmiştir.
Geleri (2021)	Türkiye	1970-2017	Zaman Serisi GARCH	Yapılan çalışmanın sonucunda ekonomik büyüme ile politik istikrarsızlık arasında ters yönlü bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.
Çelik (2021)	BRICS Ülkeleri	1970-2018	Literatür Taraması ve Veri Analizi	Ülkelere ait sonuçlar incelendiğinde genel olarak demokrasinin ve politik istikrarın ülkelerin ekonomik performansları üzerinde olumlu bir etki oluşturduğu tespit edilmiştir.
Yiğit (2021)	D-8 ülkeleri	1990-2014	Panel Johansen Eşbütünleşme ve Granger Nedensellik	Yapılan çalışmanın sonucuna göre politik istikrarsızlıktan ekonomik büyümeye doğru tek yönlü bir nedensellik ilişkisi olduğu tespit edilmiştir.

Veri Seti, Model ve Metodoloji

Dünya nüfusunun %43'ünü ve dünya ekonomisinin yaklaşık %30'unu oluşturan BRICS-T (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin, Güney Afrika ve Türkiye) ülkelerinde politik istikrarın (politik istikrarsızlık) ekonomik büyüme üzerine olan etkisini araştıran sınırlı sayıda çalışmanın olması bu çalışmanın yapılmasını gerekli kılmıştır. Politik istikrarsızlık ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin araştırıldığı çalışmanın ampirik kısmında Eren ve Melike (2001), Arslan (2011) ve Şanlısoy'un (2017) yapmış oldukları çalışmalar referans alınarak aşağıdaki model oluşturulmuştur. Bu doğrultuda yapılan bu çalışmada politik istikrarın ekonomik büyüme üzerindeki etkisi BRICS üyesi (Brezilya, Rusya Federasyonu, Hindistan, Çin ve Güney Afrika) ülkeler ve Türkiye üzerinde 1996-2020 yıllarına ait veriler ile panel veri analiz yöntemleriyle ampirik olarak incelenmiştir. Çalışma kapsamında kullanılan ampirik model aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir;

$$GDPPC_{it} = \beta_0 + \beta_1 INF_{it} + \beta_2 GOVHEX_{it} + \beta_3 POL_{it} + \vartheta_t$$

Modelde görülen GDPPC değişkeni, kişi başına düşen reel milli gelir ekonomik büyümeyi temsilen 2015 sabit ABD doları cinsinden logaritması alınarak kullanılmıştır. INF değişkeni ise Tüketici Fiyat Endeksi'ni (TÜFE) temsilen enflasyon oranının logaritması alınarak kullanılmıştır. GOVHEX değişkeni genel devlet nihai tüketim harcamalarını temsilen logaritması alınarak kullanılmıştır. POL değişkeni ise politik istikrarın/istikrarsızlığın bir (WGI) göstergesi olarak birçok (Alesina vd., 1996; Asteriou ve Price, 2001; Jong-A-Pin, 2009; Arslan, 2011; Gür ve Akbulut, 2012; Şanlısoy, 2017) çalışmada kullanılmıştır. GDPPC, INF ve

GOVTEX harcamaları Dünya Bankası World Development Indicators veri tabanında bulunan veri setinden alınmıştır. Son olarak ise POL değişkenine ait veri seti Uluslararası Yönetişim Göstergeleri (WGI) proje raporlarının yer aldığı veri tabanından alınmıştır. Politik istikrar göstergesi Kaufmann ve Kraay tarafından altı alt bileşenden oluşan bir endeks olarak ilk kez Uluslararası Yönetişim Göstergesi (WGI) projesi kapsamında 200'den fazla ülkeyi kapsayacak şekilde 2016 yılında yayınlanmıştır. WGI endeksi kapsamında bulunan göstergeler oluşturulurken işletmelerin, vatandaşların, sivil toplum kuruluşlarının, özel sektörün, uluslararası kuruluşların, düşünce toplumlarının ve farklı sayıdaki uzman anket katılımcılarından elde edilen bilgilere göre oluşturulmuştur. Çalışmamızda kullanılan ve altı alt bileşen arasında yer alan PSE (POL) endeksi değişkeni ülkelerin politik istikrarlılık göstergesini ifade etmektedir (WGI, 2022).

Çalışma kapsamında ilk olarak değişkenler arasında yatay kesit bağımlılığını test etmek için Pesaran (2004) ve Pesaran (2008) tarafından geliştirilen yatay kesit bağımlılık testleri uygulanmıştır. Yatay kesit bağımlılık testinin sonucunda hangi birim kök testinin kullanılacağını belirlemek için değişkenlerin homojenlik durumu araştırılmıştır. Yapılacak homojenlik testi için Hsiao (1986) tarafından geliştirilen homojenlik testi kullanılmıştır. Yapılan homojenlik testinin devamında değişkenlerin durağanlık derecelerinin tespiti için ikinci nesil birim kök testlerinden biri olan CIPS testi kullanılmıştır. Değişkenlerin uzun dönem ilişkilerini belirlemek için Westerlund (2008) tarafından geliştirilen Durbin-Hausman eşbütünleşme testi kullanılmıştır. Son olarak değişkenlerin uzun dönem katsayılarının yönünü ve etkisini tespit edebilmek için AMG tahmincisi testi kullanılmıştır.

Ampirik Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde BRICS-T ülkelerinde politik istikrarın, kamu harcamalarının ve enflasyonun ekonomik büyüme üzerindeki etkilerini tespit etmek için yapılan ampirik testlerin sonuçlarına yer verilecektir. Bu kapsamda ilk olarak değişkenlerin yatay kesit bağımlılık testi Pesaran (2004) ve Pesaran (2008) tarafından geliştirilen yatay kesit bağımlılık testleri ile test edilmiş ve ilgili sonuçlar aşağıdaki Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Yatay Kesit Bağımlılığı Test Sonuçları

Test	Test İstatistiği	Olasılık Değeri
LM	41.23	0.0003**
LM adj*	11.74	0.0000***
LM CD*	3.897	0.0001**

Not: *** %1, **%5, * %10 düzeyinde anlamlılığı göstermektedir.

Yapılan bu çalışma kapsamında ilk olarak değişkenler arasında yatay kesit bağımlılığını araştırmak için Pesaran (2004) ve Pesaran (2008) tarafından geliştirilen yatay kesit testleri kullanılmıştır. Yatay kesit bağımlılığı testlerinde Berusch-Pagan (1980) LM testi zaman boyutu yatay kesit boyutundan büyük olduğunda ($T > N$), Pesaran (2004) CD testi ise hem zaman boyutu yatay kesit boyutundan büyük hem de yatay kesit boyutu zaman boyutundan büyük durumda ($T > N$, $N > T$) kullanılabilir (Yıldırım vd., 2013, s. 87). Değişkenlerin yatay kesit bağımlılığı içerip içermediğini tespit etmek için yapılan üç farklı yatay kesit bağımlılık testi sonuçlarına göre değişkenler arasında yatay kesit bağımlılığı yoktur boş hipotezi Tablo 2'ye göre reddedilmiştir. Diğer bir ifadeyle değişkenler arasında yatay kesit bağımlılığının olduğu Tablo 2'de görülmektedir. Bu noktadan hareketle değişkenlerin durağanlık derecelerinin tespit edilebilmesi için kullanılacak birim kök testini belirleyebilmek adına ikinci olarak

değişkenlerin homojenlik testinin yapılması gereklidir. Yapılan homojenlik testine göre kullanılacak birim kök testi tespit edilecektir. Bu kapsamda Hsiao (1986) tarafından geliştirilen homojenlik testi sonuçları aşağıdaki Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Hsiao Homojenlik Testi Sonuçları

Hypotheses	F-Stat	Olasılık Değeri	Hipotez Test Sonucu
H1	8.262051	0.000***	
H2	1.039581	0.000***	Heterojen
H3	29.80396	0.000***	

Not: ***%1 anlamlılık düzeyini ifade etmektedir.

Çalışma kapsamında ikinci olarak değişkenlerin homojenlik durumlarının belirlenebilmesi için Hsiao (1986) testi kullanılmıştır. Hsiao homojenlik testi üç farklı hipotezi sınamaktadır. Hsiao testi hipotezleri aşağıda belirtildiği gibi test etmektedir.

H1 boş hipotezi değişkenlerin katsayılarının homojen olduğunu ifade ederken alternatif hipotezi heterojenliği ifade etmektedir.

H2 hipotezinin boş hipotezi H1 hipotezi gibi homojenliği ifade ederken alternatif hipotezi heterojenliği ifade etmektedir.

H3 hipotezinin varsayımı ise H1 ve H2 hipotezlerinden farklı olarak alternatif hipotezi kısmi heterojenliği ifade etmektedir.

Tablo 3'te Hsiao (1986) homojenlik testi sonuçlarına göre değişkenlerin istatistik değerlerine göre eğim parametrelerinin homojen olduğuna dair boş hipotezler üç hipotez aşamasında da güçlü bir şekilde reddedilmiştir. Diğer bir ifadeyle değişkenlerin eğim parametrelerinin heterojen olduğu ve bir ülkede meydana gelen bir şokun diğer ülkelerin tümünü etkileyebileceği yapılan üç hipotez testi sonucunda tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuçlara göre analiz kapsamında kullanılan ülkeler için yapılan yorumların daha tutarlı olacağı görülmektedir. Bu doğrultuda yapılacak birim kök testlerinde değişkenlerin heterojenliğini ve yatay kesit bağımlılığını dikkate alan bir birim kök testlerinin kullanılması gerekmektedir.

Paneli oluşturan ülkelerin birinde meydana gelen bir şokun diğer ülkeleri de etkileyebileceği görüşü ile panel veri analizlerinde güçlü sonuçlar elde edebilmek için çalışmamızda ikinci nesil birim kök testlerinden biri olan CIPS birim kök testi kullanılmıştır. Çalışmada değişkenlerin durağanlık derecelerini belirlemek için Pesaran tarafından geliştirilen paneldeki değişkenlerin yatay kesit bağımlılığını ve heterojen yapı özelliğini de dikkate alan yatay kesit Im, Pesaran ve Shin (CIPS) birim kök testi ile analiz edilmiştir. Pesaran tarafından geliştirilen CIPS testine ait sonuçlar aşağıda Tablo 4'de sunulmaktadır.

Tablo 4: CIPS Birim Kök Testi Sonuçları

Test	I (0)	I (1)
Bağımlı Değişken: GDP		
GDP	-2.708	-4.998*
INF	-3.011	-4.078*

POL	-2.216	-4.871*
GOVHEX	-2.181	-3.887*

Not: *%5 düzeyinde anlamlılığı göstermektedir. Kritik değerler Pesaran (2007) kritik tablo (Tablo I(b)) değerinden alınmıştır.

Yapılan CIPS birim kök testi sonuçlarına göre değişkenlerin tümünün %5 anlamlılık düzeyinde seviyede durağan olmadığı yani birim köklü olduğu $I(0)$ Tablo 4’de tespit edilmiştir. Tablo 4’deki CIPS birim kök testi sonuçlarına göre değişkenlerin birinci farkı alındığında tümünün durağanlaştığı yani $I(1)$ olduğu görülmektedir. Değişkenlerin durağanlık derecelerinin tespitinden sonra değişkenlerin uzun dönem ilişkilerini kontrol etmek için eşbütünleşme testi yapılmaktadır.

Değişkenler arasındaki eşbütünleşme ilişkisini tespit etmek için Westerlund (2008) tarafından geliştirilen Durbin-Hausman eşbütünleşme testi kullanılmıştır. Westerlund (2008) tarafından geliştirilen Durbin-Hausman eşbütünleşme testi varsayımları arasında bağımlı değişkenin birinci farkta durağan olması ve bağımsız değişkenlerin ise düzeyde veya farkta durağan olma koşulu aranmaktadır (Westerlund, 2008, s. 212). Bu kapsamda CIPS birim kök test sonuçları değerlendirilmiş ve ikinci nesil eşbütünleşme testlerinden Durbin-Hausman eşbütünleşme testinin uygulanmasına karar verilmiştir. Değişkenler arasındaki eşbütünleşme ilişkisini tespit etmek için Westerlund (2008) tarafından geliştirilen Durbin-Hausman eşbütünleşme testi uygulanmış ve sonuçları aşağıdaki Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5: Durbin-Hausman Panel Eşbütünleşme Testi Sonucu

Test	Test İstatistiği	Olasılık Değeri
Durbin-Hausman	36,96	0.0000***

Not: *** %1, **%5, * %10 düzeyinde anlamlılığı göstermektedir.

Tablo 5’te değişkenler arasındaki eşbütünleşme ilişkisine yönelik yapılan Durbin-Hausman eşbütünleşme testlerinin sonuçları yer almaktadır. Durbin-Hausman eşbütünleşme testi sonuçlarına göre değişkenler arasında eşbütünleşme ilişkisi yoktur boş hipotezi reddedilmiştir. Diğer bir ifadeyle çalışma kapsamında ele alınan değişkenler arasında eşbütünleşme ilişkisinin olduğu yapılan Durbin-Hausman eşbütünleşme testi sonuçlarına göre Tablo 5’te tespit edilmiştir. Dolayısıyla çalışma kapsamında kullanılan değişkenlerin uzun dönemli bir ilişki içerisinde olduğu ve uzun dönemde birlikte hareket ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu sonuçlara göre değişkenler arasındaki uzun dönemli ilişkinin tespit edilebilmesi için katsayı tahmini testlerinin yapılması gerekmektedir.

Modele ilişkin uzun dönem katsayı tahmininde kullanılacak test Bond ve Eberhardt (2009) ile Eberhardt ve Teal (2010) tarafından geliştirilen AMG tahmincisidir. AMG yönteminde modelde bulunan değişkenlerin aynı eşbütünleşme derecesine sahip olma şartı bulunmamakla birlikte yatay kesit bağımlılığını dikkate alan bir tahmincidir (Acaravcı vd., 2015, s. 125; Tatoğlu, 2017, s. 303). Bununla birlikte panel AMG modeli hem yatay kesit bağımlılığını gözetir hem de panelin genelini oluşturan sonucu ve bireysel katsayıların ağırlıklı ortalama grup etkisini hesaplayarak daha güvenilir sonuçlar vermektedir (Eberhardt ve Bond, 2009, s. 1). Bu kapsamda değişkenlerin uzun dönem katsayı tahmini için Bond ve Eberhardt (2009) ile Eberhardt ve Teal (2010) tarafından geliştirilen AMG katsayı tahmincisinden

yararlanılmış ve değişkenlerin uzun dönem katsayılarına ait bulgular aşağıda Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6: AMG Tahmincisi Sonuçları

Bağımlı Değişken: GDP	GOVHEX	INF	POL
Çin	-1.4678 (0.000)***	-0.2271 (0.144)	-3.1164 (0.122)
Rusya	-2.0506 (0.000)***	-0.5559 (0.128)	-2.3218 (0.309)
Türkiye	-2.4750 (0.000)***	-0.8997 (0.004)***	-4.3319 (0.021)**
Brezilya	-2.0708 (0.001)***	-0.2012 (0.035)**	-0.5105 (0.695)
Güney Afrika	-1.1638 (0.000)***	-0.0171 (0.863)	0.8578 (0.537)
Hindistan	-2.2571 (0.011)**	-0.0628 (0.764)	-4.2280 (0.216)
Panel	-1.9142 (0.000)***	-0.1090 (0.002)***	-2.1049 (0.024)**
Wald Test	116.85 (0.000)***		

Not: *** %1, **%5, * %10 düzeyinde anlamlılığı göstermektedir. Parantez içindeki değerler prob. değerlerini ifade etmektedir.

Tablo 6'da değişkenler arasındaki uzun dönem ilişkisini tespit etmek için Bond ve Eberhardt (2009) ile Eberhardt ve Teal (2010) tarafından geliştirilen AMG (Genişletilmiş Grup Tahmincisi) katsayı tahmincisi testinin sonuçları yer almaktadır. Yapılan panel AMG tahmincisi test sonuçlarına göre enflasyonun ekonomik büyüme üzerinde negatif ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olduğu Tablo 6'da tespit edilmiştir. Bununla birlikte hükümet harcamalarının ekonomik büyüme üzerindeki etkisinin istatistiksel olarak anlamlı ve negatif olduğu Tablo 6'da görülmektedir. Son olarak çalışmamızın ana amacını oluşturan politik istikrar ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkiye yönelik yapılan panel AMG testinin sonuçlarına göre politik istikrarsızlığın ekonomik büyümeyi negatif etkilediği ve istatistiki olarak anlamlı olduğu Tablo 6'da tespit edilmiştir. Diğer bir ifade ile çalışma kapsamında elde edilen bulgulara göre BRICS-T ülkelerinde yaşanan politik istikrarsızlığın ekonomik büyüme üzerinde negatif bir etkiye sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 6'daki AMG tahmincisi sonuçları ülkeler bazında incelendiğinde; Çin, Rusya, Türkiye, Brezilya, Güney Afrika ve Hindistan'da hükümet harcamalarındaki bir artışın ekonomik büyüme üzerinde negatif bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Enflasyonun ekonomik büyüme üzerindeki etkileri incelendiğinde; Türkiye ve Brezilya'da enflasyon oranlarında meydana gelen bir artışın ekonomik büyüme üzerinde negatif bir etki oluşturduğu Tablo 6'da görülmektedir. Son olarak politik istikrarın ekonomik büyüme üzerindeki etkileri incelendiğinde; sadece Türkiye'de politik istikrarsızlığın ekonomik büyümeyi negatif etkilediği tespit edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Yapılan bu çalışma kapsamında politik istikrar, hükümet harcamaları ve enflasyonun ekonomik büyüme üzerindeki etkileri BRICS-T ülkeleri özelinde araştırılmıştır. Bu amaçla ilk olarak değişkenlerin yatay kesit bağımlılık ve homojenlik durumları araştırılmış ve değişkenlerin heterojen ve yatay kesit bağımlılığının olduğu tespit edilmiştir. İkinci olarak heterojen yapıya sahip değişkenlerin durağanlık dereceleri ikinci nesil birim kök testi ile araştırılmış ve tüm değişkenlerin birinci farkta durağan olduğu tespit edilmiştir. Bununla

birlikte yapılan eşbütünleşme testlerine göre değişkenlerin eşbütünleşik olduğu görülmüştür. Son olarak değişkenlerin uzun dönem ilişkilerinin katsayı ve yönünün tahmini için ikinci nesil AMG katsayı tahmincisi kullanılmıştır.

Yapılan analizlerin sonucunda elde edilen panel bulgularına göre BRICS-T ülkelerinde politik istikrarın, enflasyonun ve hükümet harcamalarının ekonomik büyüme üzerindeki etkisinin istatistikî olarak anlamlı ve negatif olduğu tespit edilmiştir. Çalışmanın amacı açısından değerlendirildiğinde ülkelerin ekonomik büyüme performansları üzerinde politik istikrarsızlığın negatif bir etkiye sahip olduğu çalışma kapsamında tespit edilen diğer bir önemli bulgudur. Çalışma kapsamında elde edilen bu bulgu ilgili alan yazında yapılan çalışmalarda (Barro, 1991; Alesina vd., 1996; Aisen ve Veiga, 2006; Jong-A-Pin, 2006; Tang ve Abosedra, 2014; Yalçınkaya ve Kaya, 2017 ve Kamacı 2019) tespit edilen bulgular ile benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte elde edilen sonuçlar ülkeler bazında incelendiğinde; Çin, Rusya, Türkiye, Brezilya, Güney Afrika ve Hindistan'da hükümet harcamalarındaki bir artışın ekonomik büyüme üzerinde negatif bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Tespit edilen bulgulara göre Çin, Rusya, Türkiye, Brezilya, Güney Afrika ve Hindistan'da hükümet harcamaları içerisinde en büyük paya sahip olan kamu giderlerinin azaltılmasına ve kamu harcamalarının daha etkin kullanılmasına yönelik atılacak adımların ekonomik büyümeyi pozitif olarak etkileyecektir.

1. Enflasyonun ekonomik büyüme üzerindeki etkileri incelendiğinde; Türkiye ve Brezilya'da enflasyon oranlarında meydana gelen bir artışın ekonomik büyüme üzerinde negatif bir etki oluşturduğu çalışma kapsamında tespit edilen bir diğer önemli bulgudur. Türkiye ve Brezilya ülkelerinde enflasyon üzerinde önemli bir etkiye sahip olan para politikaları ile birlikte diğer enflasyonu düşürücü politikalara önem verilmesi ekonomik büyümenin artmasına fayda sağlayacaktır.

2. Politik istikrarın ekonomik büyüme üzerindeki etkileri incelendiğinde; sadece Türkiye'de politik istikrarsızlığın ekonomik büyümeyi negatif etkilediği tespit edilmiştir. Türkiye özelinde tespit edilen bu bulgu doğrultusunda özellikle politik istikrarın artmasına ve sürdürülebilir olabilmesi adına yapılacak olan düzenleme ve politikaların hayata geçirilmesi gerekmektedir. Politik istikrarın artırılması adına hayata geçirilen başarılı politikaların sonucunda Türkiye'nin ekonomik büyümesi pozitif olarak artacaktır.

3. Sonuç olarak çalışma kapsamında yapılan analiz sonuçlarına göre BRICS (Brezilya, Rusya Federasyonu, Hindistan, Çin ve Güney Afrika) ülkelerinde ve Türkiye'de ekonomik büyüme performansını artırmak için; ilk olarak politik istikrarın sağlanmasına/artırılmasına, enflasyonun düşürülmesine ve hükümet harcamalarının azaltılmasına yönelik kapsamlı politikaların belirlenip hayata geçirilmesi gerekmektedir. Çünkü ülkelerin sürdürülebilir büyümeyi sağlamasında politik istikrar önemli bir değişkendir. Bu kapsamda politik aktörlere ve siyasi partilere sürdürülebilir bir ekonomik büyüme için politik istikrarı tesis etmeye yönelik politikalar ve yol haritaları üretilip ivedilikle uygulamaya koymaları önerilmektedir.

Kaynakça

- Abdella A. B., Naghavi, N. & Fah. B.C. (2018). The effects of corruption, trade openness and political stability on foreign direct investment: empirical evidence from BRIC countries. *International Journal of Advanced and Applied Sciences*, 5 (3), 32-38.
- Acaravcı, A., Bozkurt, C., & Erdoğan, S. (2015). MENA ülkelerinde demokrasi-ekonomik büyüme ilişkisi. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 3(4), 119-129.
- Aisen, A. & Veiga, F. (2006). Does political instability lead to higher inflation? A panel data analysis. *Journal of Money, Credit, and Banking*, 38(5), pp. 1379-1389.

- Akkoç, G. K., Akkoç, U. & Yücel, Ö. F. (2018). BRICS-T Ülkelerinde Toplam Faktör Verimliliği ve Teknoloji Transferi. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (21), 101-118.
- Al, İ. & Belke, M. (2018). Politik istikrarsızlık ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki: MENA ülkeleri için panel nedensellik analizi. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*. Prof. Dr. Harun TERZİ Özel Sayısı, 271-286. DOI: 10.18092/ulikidince.452539.
- Alesina, A., Özler, S., Roubini, N., & Swagel, P. (1996). Political instability and economic growth. *Journal of Economic Growth*, 1(2), 189-211.
- Alper, A.E. (2018). BRICS-T ülkelerinde politik istikrar ve ekonomik performans ilişkisi üzerine bir analiz. *Business and Economics Research Journal*. Volume 9, Number 1 2018, pp. 49-56.
- Arslan, Ü. (2011). Siyasi istikrarsızlık ve ekonomik performans: Türkiye örneği. *Ege Akademik Bakış*, 11(1).
- Asteriou, D. & Price, S. (2001). Political instability and economic growth: UK time series evidence. *Scottish Journal of Political Economy*, 48, 383-399.
- Armutcu, B. (2021). Politik pazarlama kapsamında makroekonomik göstergelerin Türkiye'deki seçmen davranışlarına etkisi. Doktora Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Bölümü, İşletme Anabilim Dalı. Gaziantep.
- Barro, R. J. (1991). Economic growth in a cross section of countries. *Quarterly Journal of Economics*, 106 (2): 407- 444.
- Berthélemy, J. C., Kauffmann, C., Renard, L., & Wegner, L. (2002). Political instability, political regimes and economic performance in african countries. Unpublished Paper Prepared for African Development Bank, African Economic Outlook, Paris.
- Belke, M. & Al, İ. (2018). Politik İstikrarsızlık ile Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: MENA Ülkeleri İçin Panel Nedensellik Analizi. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 271-286.
- Biçen, Ö. F. (2020). Politik istikrar ekonomik büyümeyi sağlamada yeterli bir faktör müdür? Bricst ülkeleri üzerine bir inceleme. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 23(43), 119-139, Doi: <https://doi.org/10.31795/baunsobed.687382>.
- Bienen, H. S., Londregan, J. & Van de Walle, N. (1993). Ethnicity, leadership succession, and economic development in Africa. Institute for Policy Reform, Washington, D.C.
- Breusch, T. S & Pagan, A. R. (1980). The Lagrange Multiplier Test and Its Applications to Model Specification Tests in Econometrics. *Review of Economic Studies*, 47, 239-53.
- Çelik, N. (2021). BRICS ülkelerinde ekonomik küreselleşme, politik istikrar ve ekonomik büyüme ilişkisi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Bölümü, İktisadi Gelişme ve Uluslararası İktisat Anabilim Dalı. İstanbul.
- Dilek, Ş., İstikbal, D. & Yanartaş M. (2018). Küresel Ekonomide Yeni Bir Güç Odağı: "BRICS". Seta Yayınları.
- Doğan, D. (2021). Demokrasi Göstergelerinin Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi: BRICS-T Ülkelerinden Ampirik Bulgular. Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat ABD, İktisat Anabilim Dalı. Tekirdağ.
- Downs, A. (1957). *An economic theory of democracy*. New York: Harper and Row.
- Eberhardt, M. & Bond, S. (2009). Cross-section dependence in nonstationary panel models: a

novel estimator.

- Eberhardt, M. & Teal, F. (2010). Productivity Analysis in Global Manufacturing Production.
- Eren, E. & Melike B. (2001). Türkiye’de Siyasal ve İktisadi İstikrarsızlık; 1980–2001. İşletme ve Finans Dergisi. 187: 27–33.
- Fair, R. C. (1978). The effect of economic events on votes for president. *The Review of Economics and Statistics*, 159- 173.
- Feng, Y. (1997). Democracy, political stability and economic growth. *British Journal of Political Science*, 27(3), 391-418.
- Geleri, M. (2021). Politik istikrarsızlık ve ekonomik performans: Türkiye örneği. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (40), ss. 143-171.
- Goldsmith, A. A. (1987). Does political stability hinder economic development? mancur olson’s theory and the third world. *Comparative Politics*, 19(4), 471-480.
- Güney, T. (2017). Türkiye ve BRICS Ülkelerinde Ekonomik Özgürlüğün Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi. *International Review of Economics and Management*, 5(2), 30-47.
- Gür, T. H. & Akbulut H. (2012). Gelişmekte olan ülkelerde politik istikrarın ekonomik büyüme üzerine etkisi. *Sosyoekonomi*, 17(1).
- Hsiao, C. (1986). *Analysis of Panel Data*. Cambridge University Press.
- Jong-A-Pin, R. (2006). On the measurement of political instability and its impact on economic growth. *European Journal of Political Economy*, 25(1), pp. 15-29.
- Kalay, M. & Çetin, D. (2016). Afrika ülkelerinde politik istikrar ve ekonomik büyüme. *Itobiad: Journal of the Human & Social Science Researches*, 5(7).
- Kamacı, A. (2019). Politik istikrarsızlık-ekonomik büyüme ilişkisi: 20 OECD ülkesi için panel veri analizi. *Başkent Üniversitesi Ticari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(2), 75-85, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jcsci/issue/49447/594348>.
- Kramer, G. H. (1971). Short-term fluctuations in US voting behavior, 1896–1964. *American Political Science Review*, 65(1), 131-143.
- Narin, M. & Kutluay, D. (2013). Değişen Küresel Ekonomik Düzen: BRIC, 3G ve N-11 Ülkeleri. *Ankara Sanayi Odası Yayın Organı*, s. 31-50.
- Lensink, R., Hermes, N. & Victor M. (2000). Capital flight and political risk. *Journal of International Money and Finance*, 19, pp.73- 92.
- Londregan, J. B. & Poole, K. T. (1990). The coup trap, and the seizure of executive power. *World Politics*, 42(2), 151-183.
- Nordhaus, W. D. (1975). The Political business cycle. *Review of Economic Studies*, 42(2), 169–190.
- Oliva, M. & Rivera-Batiz, L. A. (2002). Political institutions, capital flows, and developing country growth: an empirical investigation. *Review of Development Economics*, 6: 248-62.
- Oransay, G. & Mike, F. (2016). Doğrudan yabancı yatırımların sosyo-politik belirleyicileri üzerine bir analiz. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, 8(14), 97-107. DOI: 10.20990/kilisiibfakademik.264409.
- Özsoylu A. & Algan, N. (2011). *Dünya Ekonomisinin Yeni Aktörleri BRIC*. 1. Baskı, Adana:

Karahan Kitabevi.

- Öztürk, S. & Küsmez, T. (2019). Sağlık Harcamalarının Belirleyicileri: BRICS-T Ülkelerinin Analizi. Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 23(1), 31-47.s
- Pesaran M. H. (2004). General diagnostic tests for cross section dependence in panels. Cambridge Working Papers in Economics. 0435, 1-41.
- Pesaran, M. H. (2007). A simple panel unit root test in the presence of cross - section dependence. Journal Of Applied Econometrics, 22(2), 265-312.
- Pesaran, M.H., Ullah, A. & Yamagata, T. (2008). A Bias-Adjusted LM test of error cross-section independence. The Econometrics Journal. 11(1), 105-127.
- Şanlısoy, S. (2017). Türkiye’de politik istikrarsızlık ile ekonomik büyüme ilişkisi: bir nedensellik analizi. bilig – Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi. 92: 85-114.
- Şanlısoy, S. & Kök, R. (2010). Politik istikrarsızlık-ekonomik büyüme ilişkisi: Türkiye örneği (1987–2006). Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 25(1).
- Tang, C. F. & Abosedr, S. (2014). The impacts of tourism, energy consumption and political instability on economic growth in the MENA countries. Energy Policy, 68, pp.458-464.
- Tatoğlu, F.Y. (2017). Panel zaman serileri analizi stata uygulamalı. Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Tekbaş, M. (2019). BRICS-T Ülkelerinde Ekonomik Büyüme ve Küreselleşme İlişkisi. Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4(3), 397-412.
- Westerlund, J. (2008). Panel cointegration tests of the fisher effect. Journal of Applied Econometrics, 23(2), pp.193-233.
- World Bank (WB), (2022). World Development Indicators. <http://info.worldbank.org/governance/wgi/>, Erişim Tarihi: 01.02.2022.
- Yalçınkaya, Ö. & Kaya, V. (2017). Politik istikrarın/istikrarsızlığın ekonomik büyüme üzerindeki etkileri: dünyanın en büyük ilk yirmi ekonomisi üzerinde bir uygulama 1996-2015. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 13(2), 277-298.
- Yapraklı, S. & Aslan, R. (2020). Politik ekonomi göstergelerinin ekonomik büyüme üzerindeki etkileri: üst orta gelirli ülkeler üzerine panel veri analizleri. Doğu Üniversitesi Dergisi, [S.1.], v. 21, n. 2, p. 1-17, Tem. 2020. ISSN 1308-6979. Erişim Adresi: <http://journal.dogus.edu.tr/index.php/duj/article/view/1232>.
- Yıldırım, K., Mercan, M., & Kostakoğlu, F. (2013). Satın Alma Gücü Paritesinin Geçerliliğinin Test Edilmesi: Zaman Serisi ve Panel Veri Analizi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, Aralık 2013, 8(3), 75- 95.
- Yılmaz, A. (2019). Politik istikrar endeksi–ekonomik göstergeler arasındaki etkileşim: Türkiye ve seçilmiş ülkeler için bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme ABD, Uluslararası İşletmecilik Bilim Dalı. İstanbul.
- Yiğit, E. (2021). D-8 Ülkelerinde politik istikrarsızlığın ekonomik büyümeye etkisi: nedensellik analizi. Enderun Dergisi, 5(1), 79-87.
- Zureiqat, H. M. (2005). Political instability and economic performance: a panel data analysis. Award Winning Economics Papers. <https://digitalcommons.maclester.edu/econaward/1>.